

CENTRUM MEDYCZNE KSZTAŁCENIA PODYPŁOMOWEGO

SZKOŁA ZDROWIA PUBLICZNEGO

Zakład Ekonomiki, Prawa i Zarządzania

Janusz Sytnik-Czetwertyński

Estetyka a dylematy moralne

Dylemat wagonika

Dylematy etyczne

DYLEMAT WAGONIKA

Wagonik kolejki wyrwał się spod kontroli i pędzi w dół po torach. Jest tuż przed rozjazdem. Nie wiadomo jak nastawiona jest zwrotnica. Jeżeli pojedzie:

- prosto: zabije pięciu mężczyzn, około 25 lat
- w lewo: zabije samotną matkę z dwójką dzieci,
- w prawo: zabije pijanego w sztok alkoholika, około 75 lat

Masz jeszcze czas by zdążyć dobiec i samodzielnie przestawić zwrotnicę. Co powinieneś zrobić?

Jeżeli przestawiłeś zwrotnicę – jesteś relatywistą moralnym, chcesz decydować o czyimś losie na podstawie własnych przekonań.

Dylematy etyczne

Twój wybór podyktowany był twoją estetyką wewnętrzną, twoim punktem widzenia świata. Dalej, punkt ten był bardzo wycinkowy (a może tym pijakiem był dobry człowiek, matka zaś prowadziła swoje dzieci na most, by je stamtąd zrzucić).
Zadziały stereotypy.

Nie masz prawa wkraczać w los w taki sposób, że dając ginąć jednym – ratujesz drugich. To tak, jakbyś poszedł zamordować śpiącego na śmietniku alkoholika, by jego narządy przeszczepić oczekującym na dawców profesorom.

Dylematy etyczne

DYLEMAT WAGONIKA

A teraz ujmijmy dylemat wagonika inaczej:

Jesteś na kładce nad torami i możesz zatrzymać wagonik zrzucając coś ciężkiego. Tak się składa, że obok jest gruby człowiek, alkoholik – sposobem na zatrzymanie wagonika jest zepchnięcie człowieka z kładki na tory. Wówczas możesz uratować pięć osób. Czy powinieneś to zrobić?

W kontekście dylematu wagonika:

Czyż łatwiej nie jest zabić kogoś poprzez przestawienie zwrotnicy, niż bezpośrednio twarzą w twarz? Ale ostatecznie: czym się to różni?

Dylematy etyczne

DYLEMAT WAGONIKA

A teraz ujmijmy dylemat wagonika jeszcze dosadniej:

Jesteś transplantologiem, masz pięciu pacjentów. Każdy potrzebuje innego narządu i umrze, jeśli szybko go nie otrzyma. Nie ma jednak dostępnych organów. Tymczasem młody, zdrowy turysta przejeżdża przez miasto, w którym pracujesz i przychodzi do szpitala ze zwichniętą kostką. W trakcie badania orientujesz się, że jego organy mogą uratować umierających. Co więcej, jeśli on zniknie, nikt nie będzie cię o nic podejrzewał.

W czym zamordowanie młodego turysty – dla pobrania narządów – jest gorsze od przestawienia zwrotnicy w stronę idącego alkoholika?

Dylematy etyczne

DYLEMAT WAGONIKA

Dylemat wagonika – z drugiej strony:

Jesteś jednym ze speleologów uwięzionych w jaskini przez zawał. Pozostała niewielka szczelina, przez którą próbujecie się wydostać. Idziesz pierwszy. Niestety utykasz w szczelinie. Nie ma innej drogi. Nadchodzi fala przyływu i wszyscy, prócz ciebie, którego głowa wystaje ponad poziom przyływu utoną. W twoim plecaku znajomi znajdują łaskę dynamitu. To za mało, by rozsadzić skały, ale wystarczy, by zabijając ciebie oczyścić przejście i uratować siebie. Jakich argumentów użyjesz, by przekonać ich, by cię nie zabijali?

Podstawy sądów etycznych

CZYM JEST ESTETYKA?

Moje <i>Ja</i> – moja estetyka	Estetyka praktyczna
Wybory polityczne	Google Analytics
Wybory światopoglądowe	Media społecznościowe
Wybory dotyczące wiary	System wartości
Popędy (estetyka to struktura?)	Problem NLP
Kwestia „smaku”	Estetyka w matematyce
Wybory życia codziennego	Estetyka życia codziennego

Jeśli chcesz postąpić prawdziwie etycznie – nie kieruj się swoją estetyką, bądź ponad nią.

Dylematy etyczne

ROZWIĄZYWANIE DYLEMATÓW ESTETYCZNYCH

1. Jak postąpiłaby moja matka/mój ojciec?

2. Jak chciałbym, by postąpiono w takiej sytuacji wobec mnie?

3. Jak zareagowałby na moją decyzję mój mistrz/nauczyciel?

4. Jakiej wartości bronię?

5. Czy postępuję korzystnie wobec drugiego, czy wobec siebie?

6. Czy tak postąpić się godzi? Tak, czy nie?

7. Czy kieruję się moralnością, czy estetyką?

8. Czy moje postępowanie jest moralnie obiektywne?

9. Czy godzę się na człowieka jakim jest, czy chcę go ulepszyć?

Dziękuję za uwagę!